

IZABELLA GIL

Uniwersytet Wrocławski

ZBYCIE PRZEZ SYNDYKA SKŁADNIKÓW MAJĄTKOWYCH WCHODZĄCYCH W SKŁAD MASY UPADŁOŚCI — ZAGADNIENIA WYBRANE

W przypadku ogłoszenia upadłości przedsiębiorcy obejmującej likwidację majątku jednym z zasadniczych obowiązków syndyka jest przeprowadzenie likwidacji masy upadłości w celu zaspokojenia w jak największym stopniu wszystkich wierzycieli, którzy zgłoszą w terminie swoje wierzytelności do masy. Stosownie do przepisu art. 311 ust. 1 u.p.n.¹ likwidacji masy upadłości dokonuje się przez sprzedaż przedsiębiorstwa upadłego w całości lub jego zorganizowanych części, sprzedaż nieruchomości i ruchomości, przez ściągnięcie wierzytelności od dłużników upadłego i wykonanie innych praw majątkowych wchodzących w skład masy upadłości albo ich zbycie. Zasady i tryb likwidacji zostały określone odrębnie w stosunku do poszczególnych składników majątku dłużnika. Natomiast dalsze prowadzenie przedsiębiorstwa upadłego w przypadku ogłoszenia upadłości obejmującej likwidację majątku dłużnika będzie możliwe, gdy możliwe jest zawarcie układu z wierzycielami lub możliwa jest sprzedaż przedsiębiorstwa upadłego: sprzedaż przedsiębiorstwa upadłego w całości lub jego zorganizowanych części (art. 312 ust.1 p.u.n.). Syndyk może prowadzić przedsiębiorstwo upadłego bez zgody rady wierzycieli, a gdy nie została ustanowiona bez zgody sędziego komisarza, nie dłużej niż przez trzy miesiące (art. 206 ust. 1 pkt 1 i art. 213 ust. 1 u.p.n.).

Ze względu na funkcję windykacyjną postępowania upadłościowego oraz postępowania egzekucyjnego zasadne jest, aby skutki sprzedaży rzeczy w toku postępowania upadłościowego traktowane było podobnie jak w przypadku sprzedaży rzeczy w postępowaniu egzekucyjnym. Wyrazem tego jest regulacja przepisu art. 313 ust. 1 p.u.n., stosownie do którego sprzedaż dokonana w postępowaniu upadłościowym ma skutki sprzedaży egzekucyjnej. Oznacza to, że skutki związane

---

¹ Ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze (tekst jedn. Dz.U. z 2015 r., poz. 233).

ze sprzedażą rzeczy przez syndyka należy oceniać według przepisów k.p.c.² o postępowaniu egzekucyjnym.

1. SKUTKI SPRZEDAŻY RUCHOMOŚCI

Skoro stosownie do przepisu art. 313 ust. 1 p.u.n. sprzedaż dokonana w postępowaniu upadłościowym ma skutki sprzedaży egzekucyjnej, to w myśl przepisu art. 879 k.p.c. ten, kto nabywa rzecz, staje się jej właścicielem bez żadnych obciążeń i powinien ją natychmiast odebrać. Nabywcy nie przysługują roszczenia z tytułu rękojmi za wady. Nie można też przeciw niemu podnieść zarzutów co do ważności nabycia. Uważa się takie nabycie za nabycie pierwotne. Wobec tego, że nabywca nabywa rzecz bez żadnych obciążeń, to wygasa też prawo zastawu. W jego miejsce pojawia się prawo do zaspokojenia z ceny uzyskanej ze sprzedaży rzeczy (art. 345 ust. 1 p.u.n.). Przy czym nabywca wszelkich składników masy upadłości nie odpowiada za zobowiązania podatkowe upadłego, także powstałe po ogłoszeniu upadłości (art. 313 ust. 1 zd. 2 p.u.n.)³.

2. SKUTKI SPRZEDAŻY NIERUCHOMOŚCI

Sprzedaż nieruchomości powoduje wygaśnięcie wszystkich praw oraz praw i roszczeń osobistych ujawnionych przez wpis w księdze wieczystej lub nieujawnionych w ten sposób, lecz zgłoszonych sędziemu — komisarzowi w terminie nie krótszym niż miesiąc i nie dłuższym niż trzy miesiące pod rygorem utraty powoływania się na nie w postępowaniu upadłościowym. W miejsce prawa, które wygasło, uprawniony nabywa prawo do zaspokojenia wartości wygasłego prawa z ceny uzyskanej ze sprzedaży obciążonej nieruchomości (art. 313 ust. 2 u.p.n.). Skutek ten powstaje z datą zawarcia umowy sprzedaży. Podstawą do wykreślenia praw, które wygasły na skutek sprzedaży, jest prawomocny plan podziału sumy uzyskanej ze sprzedaży nieruchomości obciążonej. Podstawą wykreślenia hipoteki jest umowa sprzedaży nieruchomości.

W orzecznictwie do praw i roszczeń osobistych, podlegających zaspokojeniu w podziale odrębnym, zalicza się także roszczenie wierzyciela paulińskiego, skierowane do nieruchomości wchodzącej w skład masy upadłości.

Wynika z tego, że w ustawie p.u.n. przyjęto rozwiązanie identyczne jak w postępowaniu egzekucyjnym (art. 1000 § 1 k.p.c.), gdzie podstawą do wykreślenia

² Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn. Dz.U. z 2014 r., poz. 101 ze zm.).

³ Por. L. Guza [w:] *Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz*, red. A. Witosz, A.J. Witosz, Warszawa 2014, s. 705.

praw ciężących na nieruchomości jest prawomocne postanowienie o przysądzeniu własności wraz z planem podziału sumy uzyskanej z egzekucji (art. 1003 § 1 k.p.c.), natomiast podstawą wykreślenia hipoteki jest postanowienie o przysądzeniu własności (art. 1003 § 2 k.p.c.), jeżeli w postanowieniu stwierdzono zapłacenie przez nabywcę całej ceny nabycia gotówką.

Sprzedaż przez syndyka nieruchomości upadłego wywołuje takie same skutki w stosunku do umowy najmu lub dzierżawy jak sprzedaż w postępowaniu egzekucyjnym. Stosownie do przepisu art. 1002 k.p.c. z chwilą uprawomocnienia się postanowienia o przysądzeniu własności nabywca wstępuje w prawa i obowiązki dłużnika wynikające ze stosunku najmu i dzierżawy. W przypadku kiedy umowa najmu lub dzierżawy była zawarta na czas oznaczony dłuższy niż dwa lata, nabywca może wypowiedzieć tę umowę w ciągu miesiąca od dnia uprawomocnienia się postanowienia o przysądzeniu własności z zachowaniem rocznego terminu wypowiedzenia, o ile umowa nie przewiduje terminu krótszego, chociażby umowa została zawarta z zachowaniem formy pisemnej i z datą pewną, a rzecz została najemcy lub dzierżawcy wydana.

Pozostają w mocy bez potrącania ich wartości z ceny nabycia: służebność drogi koniecznej, służebność przesyłu, służebność ustanowiona w związku z przekroczeniem granicy przy wznoszeniu budowli lub innego urządzenia. Użytkowanie oraz prawo dożywnika pozostają w mocy, jeżeli przysługuje im pierwszeństwo przed wszystkimi hipotekami lub jeżeli nieruchomość nie jest obciążona hipotekami albo jeżeli ich wartość znajduje pełne pokrycie w cenie nabycia (wówczas ich wartość będzie zaliczona na cenę nabycia)⁴.

Przepisy o sprzedaży nieruchomości mają przy tym zastosowanie do sprzedaży użytkowania wieczystego, spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu i statku morskiego wpisanego do rejestru okrętowego.

3. SKUTKI SPRZEDAŻY PRZEDSIĘBIORSTWA LUB ZORGANIZOWANEJ CZĘŚCI PRZEDSIĘBIORSTWA

Stosownie do przepisu art. 317 p.u.n. w przypadku zbycia przedsiębiorstwa upadłego jako całości na nabywcę przechodzą także koncesje, zezwolenia, licencje i ulgi, które zostały udzielone upadłemu, chyba że ustawa lub decyzja stanowi inaczej (art. 317 ust. 1 p.u.n.). Nabywca może używać oznaczenia przedsiębiorstwa upadłego, jeśli się w nim mieści nazwisko upadłego tylko za jego zgodą. Nabywca przedsiębiorstwa nabywa je w stanie wolnym od obciążeń i nie odpowiada za zobowiązania upadłego. Wszelkie obciążenia na składnikach przedsiębiorstwa wygasają, z wyjątkiem obciążeń wymienionych w art. 313 ust. 3 i 4 (por. art. 317 ust. 2 p.u.n.).

⁴ Tak stanowi art. 313 ust. 3 p.u.n.

Regulacja taka powoduje, iż kwestionowane jest nabycie przedsiębiorstwa upadłego jako sukcesji wszystkich praw. Pojawia się również problem wzajemnej relacji przepisu art. 313 do art. 317 u.p.n. Wątpliwości pojawiały się także w odniesieniu do możliwości kontynuowania przez nabywcę przedsiębiorstwa upadłego procesów wszczętych lub prowadzonych przez syndyka. Powyższa kwestia została uregulowana w uchwalonej w dniu 9 kwietnia 2015 r. przez Sejm ustawie Prawo restrukturyzacyjne, która zgodnie z art. 452 tej ustawy w przeważającej części wejdzie w życie z dniem 1 stycznia 2016 r. z pewnymi wyłączeniami.

Na mocy art. 428 pkt 173 przedmiotowej ustawy zmianie ulegnie przepis art. 317 ust. 1 p.u.n., który otrzymał następujące brzmienie: „Na nabywcę przedsiębiorstwa upadłego przechodzą wszelkie koncesje, zezwolenia, licencje i ulgi, które zostały udzielone upadłemu, chyba że odrębne ustawy stanowią inaczej”. Oznacza to, że z mocy prawa dochodzi do przejścia na nabywcę przedsiębiorstwa upadłego wszelkich koncesji, zezwoleń czy ulg, a więc jedynie na mocy przepisów rangi ustawowej nie dojdzie do przeniesienia praw, jakie dotychczas przysługiwały upadłemu. Tym samym nie będzie już potrzeby weryfikacji, czy decyzja inkorporująca prawa dla upadłego nie wyłączała możliwości przeniesienia tych praw na nabywcę przedsiębiorstwa nawet w przypadku ogłoszenia upadłości obejmującej likwidację majątku. Niewątpliwie stanowić to będzie nie tylko znaczne ułatwienie w przypadku oceny w zakresie korzystania przez nabywcę przedsiębiorstwa upadłego z posiadanych koncesji, zezwoleń i ulg, ale również z pewnością zwiększy zainteresowanie nabywaniem przedsiębiorstw jako całości, co w efekcie przyspieszy tryb związany z likwidacją majątku upadłego. Oznacza to, że straci na aktualności stanowisko, iż koncesje i zezwolenia nie wchodziły w skład kompleksu majątkowego, jakim jest przedsiębiorstwo, gdyż prawa i obowiązki o charakterze administracyjnoprawnym dotyczą przedsiębiorcy, a nie przedsiębiorstwa będącego przedmiotem prawa⁵.

Jednakże bardziej istotną zmianą nie tylko wpływającą na zainteresowanie nabyciem przedsiębiorstwa upadłego jako całości, lecz także z punktu widzenia toczących się postępowań, jest wprowadzenie nowego przepisu art. 317 ust. 3 do u.p.u. Stosownie do zmienionego przepisu „nabywca przedsiębiorstwa upadłego wstępuje z mocy prawa w miejsce upadłego lub syndyka do postępowań cywilnych i administracyjnych dotyczących przedsiębiorstwa lub jego składników. Przepisu art. 196 § 2 Kodeksu postępowania cywilnego nie stosuje się”. Taka regulacja powoduje wyłączenie dotychczasowych sporów występujących w doktrynie, jak też orzecznictwie w zakresie skutków związanych z nabyciem przedsiębiorstwa i dopuszczalnością wstąpienia nabywcy przedsiębiorstwa upadłego do postępowań sądowych i administracyjnych wszczętych przez syndyka lub upadłego dłużnika. Zbytek przedsiębiorstwa na podstawie przepisów ustawy prawo upadłościowe i naprawcze następuje w szczególny sposób, gdyż dochodzi

⁵ E. Norek, *Przedsiębiorstwo jako przedmiot obrotu gospodarczego*, Warszawa 1997, s. 109.

do zbycia całego majątku upadłego dłużnika (spółki) stanowiącego przedsiębiorstwo dłużnika, dlatego też w sytuacji gdy upadłym jest spółka handlowa, to powinna zostać wykreślona z Rejestru Przedsiębiorców KRS.

Dotychczasowa wykładnia przepisu art. 316 ust. 1 p.u.n. odwołuje się do ujęcia przedsiębiorstwa upadłego zarówno w znaczeniu przedmiotowym, podmiotowym, jak i funkcjonalnym, czyli sprzedaży zorganizowanej całości, autotelicznej, odrębnej od swych elementów⁶. Regulacja zawarta w art. 317 p.u.n. odnosząca się do sprzedaży przedsiębiorstwa w całości pozwala na wyprowadzenie wniosków co do przedmiotowego ujęcia przedsiębiorstwa, tzn. do jego składników majątkowych, stanowiących masę upadłości. Z tych względów, jak się zasadnie wskazuje w literaturze⁷, nie może być utożsamiana z przedsiębiorstwem. Wątpliwości zatem dotyczą tego, czy nabywca przedsiębiorstwa w trybie i na zasadach przewidzianych w przepisach prawa upadłościowego i naprawczego jest sukcesorem uniwersalnym upadłej spółki, która traci byt prawny. Z tego rodzaju następstwem o charakterze ogólnym mamy do czynienia jedynie w sytuacji, gdy nabywca wchodzi w ogół praw i obowiązków zbywcy, co w przypadku osób prawnych może mieć miejsce w razie fuzji (przejęcia) przedsiębiorstwa jako całości⁸.

Najistotniejszą odmiennością nabycia przedsiębiorstwa upadłego jako całości w stosunku do skutków nabycia przedsiębiorstwa na zasadach uregulowanych w Kodeksie cywilnym jest to, że nabywca przedsiębiorstwa upadłego, o ile nabycie nie dotyczy poszczególnych składników majątkowych przedsiębiorstwa upadłego, jest nabycie takiego przedsiębiorstwa bez obciążeń. Oznacza to⁹, że wprowadzie do rozumienia pojęcia przedsiębiorstwa i skutków jego sprzedaży w postępowaniu upadłościowym zastosowanie będą miały odpowiednio przepisy art. 55¹ i 55² ustawy Kodeks cywilny¹⁰, jednak skutki dotyczące osobistej odpowiedzialności nabywcy takiego przedsiębiorstwa za długi upadłego zostały uregulowane odmiennie niż zostało to uregulowane w Kodeksie cywilnym.

Dokonując analizy funkcji przepisu art. 317 u.p.n., należy uznać, iż zwolnienie od zobowiązań dotyczy wyłącznie obowiązków wynikających z przepisów prawa materialnego, natomiast nie obejmuje swym zakresem obowiązków o charakterze procesowym. Przyjęcie takiej wykładni powoduje konieczność różnicowania sytuacji procesowej w przypadku zbycia przedsiębiorstwa upadłej spółki jako całości w zależności od tego, w jakiej roli procesowej będzie występował upadły bądź zastępujący go syndyk. Problematyka ta wiąże się z zagadnieniem legitymacji procesowej. W sytuacji gdyby w prowadzonych postępowaniach upadły, którego

⁶ J. Pałys, *Sprzedaż przedsiębiorstwa przez syndyka*, Rejent 1998, nr 1, s. 30.

⁷ B. Sołtys, *Sprzedaż przedsiębiorstwa państwowego*, Przegląd Prawa Handlowego 1995, nr 7, s. 20.

⁸ E. Łętowska, *Podstawy prawa cywilnego*, Warszawa 1998, s. 167.

⁹ A. Jakubecki [w:] A. Jakubecki, F. Zedler, *Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz*, Kraków 2006, s. 890.

¹⁰ Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (tekst jedn. Dz.U. z 2014 r., poz. 121).

przedsiębiorstwo zostało zbyte jako całość, występował jako strona bierna, to postępowanie wiązałyby się z oddaleniem roszczenia, nie można bowiem nałożyć na nabywcę żadnych obowiązków (mając na względzie treść przepisu art. 317 p.u.n.). Z odmienną sytuacją mamy do czynienia wówczas, gdy upadły, którego przedsiębiorstwo zostało zbyte jako całość, występowałby jako strona czynna, gdyż po wykreśleniu z Krajowego Rejestru Sądowego upadłego, będącego osobą prawną, należałoby prowadzić postępowanie z udziałem jego następcy prawnego jako sukcesora wszystkich praw. W praktyce jednakże sądy nie podzielały tego stanowiska, lecz umarzały postępowanie, w obu przypadkach uniemożliwiając wstąpienie do toczących się postępowań nabywcom upadłego przedsiębiorstwa, co powodowało wiele problemów związanych z oceną, czy doszło do przedawnienia roszczenia wchodzącego w skład przedsiębiorstwa. Proponowane nowe rozwiązanie legislacyjne usunie wyrażane w tym zakresie wątpliwości interpretacyjne.

Skoro ustawa prawo upadłościowe i naprawcze nie zawiera odrębnej definicji przedsiębiorstwa, to ustalając, co stanowi przedsiębiorstwo dłużnika, należy odwołać się do przepisu art. 55¹ k.c. W jego skład wchodzi m.in. stosownie do przepisu art. 55¹ pkt. 4 k.c. wierzytelności. Przy czym nie można zapominać, iż jednym ze sposobów likwidacji masy upadłości jest sprzedaż wierzytelności. Dochodzi do tego w sytuacji, gdy ściągnięcie wierzytelności napotyka przeszkody albo roszczenie nie jest jeszcze wymagalne, likwidacja wierzytelności nastąpi przez ich zbycie (art. 331 ust 2 p.u.n.).

Obecna regulacja prawna powoduje, że zbycie przedsiębiorstwa wywołuje także wiele innych komplikacji w sferze procesowej, a zatem pozytywnie należy ocenić jednoznaczne uregulowanie tych kwestii poprzez uregulowanie, że nabywca przedsiębiorstwa upadłego wstępuje z mocy prawa w miejsce upadłego lub syndyka do postępowań cywilnych i administracyjnych dotyczących przedsiębiorstwa lub jego składników.

4. PRZEDAWNIEŃ ROSZCZEŃ Z TYTUŁU WIERZYTELNOŚCI NABYTYCH OD SYNDYKA MASY UPADŁOŚCI

Ponadto powstaje wątpliwość, w jakim momencie nabywca wierzytelności może wszcząć postępowanie przeciwko dotychczasowemu pozwanemu, czy zgłoszenie się z interwencją uboczną przez nabywcę wierzytelności przed umorzeniem postępowania przerywa bieg przedawnienia? Konsekwencje związane z nabyciem poszczególnych składników przedsiębiorstwa od syndyka masy upadłości mogą się pojawić w przypadku dochodzenia roszczeń przez nabywcę wierzytelności w stosunku do kontrahentów upadłego dłużnika.

O okolicznościach, w jakich następuje przerwanie biegu terminu przedawnienia, stanowi art. 123 k.c. Zgodnie z pkt. 1 powołanego przepisu bieg przedawnienia przerywa się przez każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznania spraw lub egzekwowania świadczeń danego rodzaju, albo

przed sądem polubownym, przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczeń. Jak stwierdził Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 4.10.2006 r.¹¹, czynność procesowa wtedy przerywa bieg terminu przedawnienia, gdy można ją uznać za „przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia”. Poza tą przesłanką przepis art. 123 k.c. nie powołuje żadnych dodatkowych wymogów, które czynność taka powinna spełniać. Nadto w świetle przepisu art. 123 k.c. bez znaczenia pozostaje, czy czynność procesowa podjęta „bezpośrednio w celu” realizacji roszczenia wywołuje skutek taki, jak wytoczenie powództwa, czy tylko zarzutu procesowego, nie ma także znaczenia, czy Sąd orzeknie w wyroku o zgłoszonym roszczeniu. Niezbędne jest jedynie, aby przedsięwzięcie przez wierzyciela określonej czynności procesowej obiektywnie mogło doprowadzić do skutku określonego w art. 123 k.c. i właśnie w tym celu czynność ta została podjęta. Należy wskazać, iż opisane wyżej przesłanki przerwania biegu przedawnienia dla nabywcy przedsiębiorstwa upadłego zostaną spełnione, jeśli nabywca zgłosi swój udział w charakterze interwenienta ubocznego w procesie toczącym się z powództwa syndyka masy upadłości. Nawet jeśli pozwany nie wyrazi zgody na wstąpienie nabywcy przedsiębiorstwa upadłego do toczącego się postępowania, to nie wywoła wprawdzie skutków w postaci wstąpienia przez nabywcę do toczącego się postępowania, jednakże wywoła skutek w postaci przerwania biegu przedawnienia. Wskazuje na to fakt, iż czynność ta była podjęta bezpośrednio w celu dochodzenia roszczenia przeciwko stronie pozwanej. Następstwo procesowe uregulowane w przepisie art. 192 pkt 3 k.p.c. nie jest uważane za rezultat następstwa prawnego, gdyż wiąże się jedynie z nabyciem określonego składnika majątkowego. Do zastosowania przepisu art. 192 pkt 3 k.p.c. wystarczające jest stwierdzenie, że nastąpiło zdarzenie, które mogło spowodować zbycie (nabycie) przedmiotu sporu. Przedmiotowy przepis stwarza możliwość zmiany strony w procesie przez wejście nabywcy na miejsce zbywcy, jednakże za zezwoleniem strony przeciwnej. Nabywca może złożyć ustnie stosowne oświadczenie do protokołu na rozprawie lub poza rozprawą w formie pisma procesowego. Zezwolenie takie może być wyrażone konkludentnie, np. przez wdanie się w spór merytoryczny z nabywcą¹². Następstwem skutecznego wystąpienia zbywcy z procesu jest umorzenie w stosunku do niego postępowania. Następstwo jest dopuszczalne w toku postępowania przed sądem zarówno pierwszej, jak i drugiej instancji. Celem umożliwienia złożenia nabywcy wierzytelności objętej sporem oświadczenia niezbędne jest zapewnienie mu w drodze innych instrumentów prawnych, tj. zawiadomienie o toczącym się postępowaniu na podstawie art. 84 k.p.c. Skorzystanie z tej formy zawiadomienia nabywcy wierzytelności zapewni mu stosowną ochronę prawno-

¹¹ Sygn. akt II CSK 202/06, Monitor Prawniczy 2006, nr 21, s. 1127.

¹² Por. J. Sobkowski, *Następstwo prawne pod tytułem szczególnym w polskim procesie cywilnym*, Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Społeczny 1966, z. 4, s. 41 i n., jak też uchwała SN z dnia 7 października 2004 r., II PZP 9/04, OSNP 2005, nr 3, poz. 31.

procesową zwłaszcza w sytuacji, kiedy może dojść do umorzenia postępowania w wyniku utraty zdolności sądowej i procesowej przez zbywcę wierzytelności. W sytuacji zbycia wierzytelności syndyk na podstawie art. 84 k.p.c. powinien złożyć wniosek, aby zawiadomić o toczącym się procesie i wezwać do wzięcia udziału w postępowaniu w charakterze interwenienta ubocznego nabywcy wierzytelności. Gdyby syndyk takiego wniosku nie złożył, to nabywca spornej wierzytelności zostałby pozbawiony formalnej możliwości uczestniczenia w niniejszym postępowaniu, a w konsekwencji doszłoby do naruszenia praw (w tym prawa do zapewnienia ochrony prawnoprocesowej) nabywcy wierzytelności w toku prowadzonego postępowania cywilnego przed sądem. Jak zasadnie wskazuje się w literaturze i orzecznictwie, sąd nie bada merytorycznie wniosku strony o przypozwanie, ale jedynie niezwłocznie doręcza osobie przypozwanej pismo procesowe zawierające przypozwanie¹³. Sąd nie może zatem ani zaniechać przypozwania, ani wydać postanowienia odmownego. Przy czym zaniechanie przypozwania przez sąd powinno podlegać ocenie jako rażące uchybienie prawa przez sąd.

Rozważając kwestię przedawnienia, należy także ocenić, czy w razie nabycia wierzytelności od syndyka może mieć zastosowanie przepis art. 4 Konwencji nowojorskiej o przedawnieniu w międzynarodowej sprzedaży towarów, sporządzonej w Nowym Jorku 14 czerwca 1974 r.¹⁴ Stosownie do przedmiotowego przepisu art. 4 lit. c Konwencja nie będzie miała zastosowania do sprzedaży w drodze egzekucji lub w inny sposób przez organy wymiaru sprawiedliwości. Skoro sprzedaż w postępowaniu upadłościowym ma skutki sprzedaży egzekucyjnej, to przepis ten wyłącza możliwość zastosowania przepisów Konwencji nowojorskiej o przedawnieniu do postępowań prowadzonych przeciwko kontrahentom upadłego dłużnika. Wprawdzie Konwencja nie odwołuje się do przepisów ustawy prawo upadłościowe i naprawcze, ale skoro została wyłączona spod zakresu jej stosowania sprzedaż dokonana w postępowaniu egzekucyjnym, to mając na względzie treść przepisu art. 313 ust. 1, art. 317 u.p.n., uznać należy, iż nie może zostać zastosowana także do sprzedaży dokonywanej przez syndyka masy upadłości. W związku z tym, że ustawodawca w odniesieniu do skutków sprzedaży dokonywanej przez syndyka odsyła do przepisów k.p.c. regulujących skutki sprzedaży egzekucyjnej, to w konsekwencji także zakresem stosowania przepisu art. 4 Konwencji nowojorskiej należy objąć sprzedaż dokonaną w postępowaniu upadłościowym.

Należy zatem uznać, iż ze względu na treść przepisu art. 313 ust. 1 oraz art. 317 u.p.n. w zw. z art. 4 Konwencji nowojorskiej o przedawnieniu w międzynarodowej sprzedaży towarów do nabywcy składników majątkowych wchodzących w skład przedsiębiorstwa upadłego nie jest możliwe zastosowanie przepisu

¹³ Por. wyrok SA w Poznaniu z dnia 18 kwietnia 2007 r., I ACa 201/07, LEX nr 446233.

¹⁴ Oficjalny przekład Konwencji Dz.U. z 1997 r., Nr 45, poz. 282, oficjalny przekład protokołu o zmianie Konwencji o przedawnieniu Dz.U. z 1997 r., Nr 45, poz. 284.

art. 17 ust. 2 tej konwencji, albowiem Konwencja nowojorska wyraźnie wyłącza zastosowania jej przepisów do wierzytelności nabytych w drodze egzekucji.

Ponadto nie można stosować przepisu art. 17 ust. 2 Konwencji nowojorskiej bez uwzględnienia treści przepisu art. 17 ust. 1 Konwencji nowojorskiej, który określa, w jakich przypadkach może mieć zastosowanie przepis art. 17, jak też okoliczności skutkujące przerwaniem biegu przedawnienia przez odesłanie do treści przepisu art. 14, 15 i 16 Konwencji nowojorskiej. W przepisie art. 17 ust. 1 Konwencji nowojorskiej jest mowa o dochodzeniu roszczenia przez wierzyciela i zaistnienia okoliczności wskazanych w art. 14, 15 i 16 Konwencji nowojorskiej. Skoro w świetle obowiązujących przepisów nie następuje ani sukcesja uniwersalna, ani sukcesja procesowa, to niewątpliwie nabywca wierzytelności od syndyka masy upadłości nie oznacza, że nabywca jest następcą prawnym wierzyciela dochodzącego roszczeń. Skoro nabycie od syndyka jest zrównane w skutkach z nabyciem w postępowaniu egzekucyjnym, to w przypadku nabycia o charakterze pierwotnym nie można uznać, że nabywca wierzytelności od syndyka prowadził wcześniej postępowanie jako wierzyciel, gdyż wcześniej postępowanie było prowadzone przez syndyka, a więc inny podmiot (innego wierzyciela). Nabywca wierzytelności może dopiero dochodzić roszczeń z chwilą formalnego zakończenia postępowania prowadzonego z udziałem syndyka masy upadłości jako strony powodowej. Od tego momentu rozpoczyna się również bieg terminu przedawnienia dla dochodzenia roszczeń wynikających z nabycia wierzytelności od syndyka masy upadłości.

W literaturze wyrażane są także wątpliwości, czy Konwencja nowojorska o przedawnieniu może mieć zastosowanie w wypadku sprzedaży przedsiębiorstwa. W tej kwestii wskazuje się, że decydujące znaczenie powinien mieć cel zawieranej umowy, a więc jeżeli nabywane jest „przedsiębiorstwo” jako funkcjonalna całość, to Konwencja nie znajdzie zastosowania, gdyż „przedsiębiorstwo” nie można uznać za „towar” w rozumieniu Konwencji¹⁵. Natomiast jeśli cel umowy sprowadza się do nabycia wchodzących w skład przedsiębiorstwa przedmiotów materialnych, to Konwencja może mieć zastosowanie. Należy podzielić stanowisko, że nie wydaje się zasadne, aby o właściwości Konwencji decydowało kryterium ilościowe, a więc jak wiele składników wchodzących w skład przedsiębiorstwa to towary w rozumieniu konwencyjnym¹⁶. Przyjęcie tego rodzaju kryterium do dopuszczalności zastosowania Konwencji powodowałoby bowiem stosowanie różnych reżimów prawnych w odniesieniu do poszczególnych składników przedsiębiorstwa, albo Konwencji wiedeńskiej i Konwencji nowojorskiej, albo przepisów prawa wynikających z norm kolizyjnych.

¹⁵ J. Zrałek, *Przedawnienie w międzynarodowym obrocie handlowym*, Kraków 2005, wersja on line Wolters Kluwer, pkt V.

¹⁶ *Ibidem*.

PODSUMOWANIE

Powyższe rozważania wskazują, jak wiele jeszcze wątpliwości pozostaje do rozwiązania w ramach zmian legislacyjnych lub przynajmniej wypracowania jednolitego stanowiska w doktrynie dla zapewnienia właściwego stosowania przepisów odnoszących się do skutków sprzedaży przez syndyka poszczególnych składników majątkowych wchodzących w skład masy upadłości lub przedsiębiorstwa upadłego dłużnika.

THE SALE BY THE TRUSTEE OF ASSETS BELONGING
TO THE BANKRUPTCY ESTATE — SELECTED ISSUES

Summary

The paper addresses the question of the consequences of legal acts of a trustee related to the disposal of assets of the bankrupt included in the bankruptcy estate and the impact of these acts on the course of the on-going civil proceedings instituted or carried out by the trustee or the bankrupt debtor. The trustee's disposal of components making up the bankruptcy estate often entails a personal transformation of parties in civil proceedings and evaluation of whether procedural succession has occurred effectively and also of the impact of these acts on the interruption of the course of limitation. This issue raises numerous questions of interpretation both in practice and in the subject literature. Due to the framework of the study, the paper shows only some of the issues related to the subject-matter of actions taken by the trustee in connection with the liquidation of the assets of the bankrupt debtor.